

Висновки. Таким чином, в роботі розкрито теоретичні аспекти процесу формування у молодших школярів зі зниженим слухом ціннісного ставлення до рідного краю, які передбачають використання певної системи виховних впливів на особистість, необхідних для формування нового типу ставлення до природи, включення системи елементарних екологічних уявлень через призму різних наук, що базуються на реалізації навичок природоохоронної поведінки, активізації адаптивних і резервних можливостей учнів означеної нозології і ведуть до екологічно усвідомленого ставлення до оточуючого середовища..

Перспектива дослідження. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в удосконаленні сучасних підходів до формування в учнів різних вікових груп зі зниженим слухом ціннісного ставлення до рідного краю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грошовенко О. П. Формування дбайливого ставлення молодших школярів до природи у процесі позаурочної еколого-виховної роботи. *Сучасні вимоги до виховної діяльності вчителя початкових класів* : зб. мат. III регіональної наук. практ. конфер. Бар: БГПК імені М. Грушевського, 2006. С. 223–226.
2. Крюкова О. В. Формування екологічно доцільної поведінки молодших школярів. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. праць / [за ред. І. Д. Бега]. К. Житомир : Волинь, 2003. Кн. 1. С. 289–296.
3. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики : учеб. пособ. Донецк : Лебідь, 2002. 327 с.

Кривонос Алла Вікторівна

учитель початкових класів

КЗ «Запорізька спеціальна загальноосвітня

школа-інтернат «Джерело» Запорізької обласної ради

ДО ПИТАННЯ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНОГО-РУХОВОГО АПАРАТУ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У статті проаналізовано специфіку творчого розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку молодшого шкільного віку. Представлено питання організації творчої діяльності учнів з порушеннями інтелектуального розвитку молодшого шкільного віку на основі досліджень науковців. Визначено вміння необхідні для розвитку творчої уяви і творчого мислення учнів з порушеннями інтелекту молодшого шкільного віку. Окреслено особливості розвитку творчих задатків або здібностей учнів з порушеннями інтелектуального розвитку молодшого шкільного віку.

Ключові слова: творчий розвиток, учні з порушеннями інтелектуального розвитку, молодший шкільний вік, діяльність.

Krivosos Alla Viktorivna

primary school teacher

KZ «Zaporizhzhya special boarding school «Source»

Zaporozhye regional council

ON THE ISSUE OF CREATIVE DEVELOPMENT OF STUDENTS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES OF PRIMARY SCHOOL AGE

The article analyzes the specifics of creative development of students with intellectual disabilities of primary school age. The question of the organization of creative activity of pupils with infringements of intellectual development of primary school age on the basis of researches of scientists is presented. The skills necessary for the development of creative imagination and creative thinking of students with intellectual disabilities of primary school age are identified. The peculiarities of the development of creative talents or abilities of students with intellectual disabilities of primary school age are outlined.

Key words: creative development, students with intellectual disabilities, primary school age, activity.

Постановка проблеми: Розвиток творчих здібностей в учнів важливий на всіх етапах навчально-виховної діяльності, зокрема у молодшому шкільному віці. Адже саме в цей період закладається база інтелектуального розвитку дитини, створюються передумови для підготовки самостійно і творчо мислячої, активної, ініціативної особистості. Важливою умовою досягнення таких результатів виступає розвиток у дитини творчого мислення, як важливого фактору, що створює ефективність її подальшого навчання в освітньому закладі, перспективність у професійній підготовці та житті.

Актуальність: Вагомого значення в засвоєнні нових знань і видів діяльності має творчий розвиток дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. За даними В. Дружиніна, Я. Пономарьова, Д. Фельдштейна, Д. Хайдеггер, О. Яковлевої та ін., творчі задатки або здібності властиві кожній людині, проте рівень їх розвитку залежить від індивідуальних особливостей, рівня розвитку інтелекту, середовища, в якому виховується особистість тощо.

Науковці стверджують, що діти з порушеннями інтелектуального розвитку молодшого шкільного віку можуть проявляти творчість по-різному, зокрема, створювати самостійні, оригінальні, самобутні вироби на уроках образотворчої діяльності, трудового навчання, соціально-побутового орієнтування; проявляти творчість у співі, танцях, грі на музичних інструментах, спорті тощо [5].

Мета статті – проаналізувати специфіку творчого розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку молодшого шкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Творча діяльність учнів молодшого шкільного віку – це продуктивна форма діяльності дітей, яка спрямована на оволодіння ними творчим досвідом пізнання, створення, перетворення, використання в новій якості об'єктів духовної і матеріальної культури.

У сучасній психолого-педагогічній літературі (В. Андрєєв, І. Бех, Н. Бібік, І. Дмитрієва, Т. Кудрявцев, А. Матюшкін, А. Хуторський та інші) розглядаються питання організації творчої діяльності учнів за допомогою створення проблемних ситуацій, розвитку методологічної культури школярів у процесі виконання творчих завдань [4].

Досвід творчої діяльності, на думку дослідників В. Давидова, Л. Занкова, В. Краєвського, І. Лернера, М. Скаткіна, Д. Ельконіна, є самостійним структурним елементом змісту освіти. Він передбачає: перенесення раніше засвоєних знань у нову ситуацію, самостійне бачення проблеми, альтернативи її вирішення, комбінування раніше засвоєних способів у нові тощо.

Під творчими задатками або здібностями учнів науковці розуміють сукупність можливостей дитини в скоєнні дій і діяльності, спрямованих на творення ними нових освітніх продуктів. Дотримуючись позиції вчених, які визначають творчі здібності як самостійний фактор, розвиток якого є результатом навчання творчої діяльності учнів, можна виділити наступні компоненти творчих здібностей молодших школярів: застосування методів організації творчої діяльності; творча уява; творче мислення тощо.

Для розвитку творчої уяви і творчого мислення учнів молодшого шкільного віку необхідно розвивати такі вміння: класифікувати об'єкти, ситуації, явища за різними критеріями; розглядати систему в розвитку; робити припущення прогностного характеру; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; розділяти суперечливі властивості об'єктів в просторі та часі; бачити взаємозв'язки та виявляти нові зв'язки між системами; виділяти протилежні ознаки об'єкта; виявляти і формулювати протиріччя; представляти просторові об'єкти; використовувати різні системи орієнтації в уявному просторі; представляти об'єкт на підставі виділених ознак, що передбачає: оцінювання оригінальності рішення; звуження поля пошуку рішення; фантастичне перетворення об'єктів, ситуацій, явищ; подолання психологічної інерції мислення; уявне перетворення об'єктів відповідно до заданої теми [3].

Перераховані вміння складають основу здатності до системного мислення, продуктивної довільної просторової уяви. Дослідники (Л. Виготський,

Л. Занков, Д. Ельконін та ін.) підкреслюють значення навчальної діяльності для формування пізнавальної активності, творчого мислення, накопичення суб'єктивного досвіду творчої пошукової діяльності учнів.

Досвід творчої діяльності, на думку зазначених науковців є самостійним структурним елементом змісту освіти. Він передбачає: комбінування раніше засвоєних способів; самостійне бачення проблеми та альтернативи її вирішення; перенесення раніше засвоєних знань у нову ситуацію.

Аналіз основних психологічних новоутворень і характеру провідної діяльності молодших школярів, сучасні вимоги до організації навчання як творчого процесу дітей разом із педагогом в певному сенсі будують самі; орієнтація в цьому віці на предмет діяльності і способи його перетворення припускають можливість накопичення творчого досвіду не тільки в процесі пізнання, а й в таких видах діяльності, як створення і перетворення конкретних об'єктів, ситуацій, явищ, творчого застосування отриманих в процесі навчання знань.

Таким чином, продуктивною формою діяльності учнів з порушеннями інтелектуального розвитку молодшого шкільного віку є творчість. У визначенні поняття «творчість» розуміють реалізацію особистістю власної індивідуальності, взаємодію з оточуючим світом, яка веде до розвитку індивіда, прагнення вийти за усталені рамки та розгортання власного внутрішнього потенціалу [2].

Творчість, веде до появи нових ідей, продуктів і відкриває нове в самому суб'єкті та вже в існуючих формах культури. Творчий процес неможливий без участі пізнавальних задатків індивіда, його мотиваційної і ціннісної сфер. Творчий розвиток дитини – це гармонійний розвиток її особистості та індивідуальності, процес емоційного вираження уявлень про світ і про себе. Творчі здібності властиві кожній людині, проте рівень їх розвитку залежить від індивідуальних особливостей, середовища, в якому виховується особистість та позиції педагогів.

Творчість є інтегральною діяльністю людини, яка потрібна будь-якій особистості в сучасному світі. Від готовності людей до активних творчих занять залежить майбутній розвиток сучасного соціуму. Інтелектуальний, емоційно-моральний, художній стан дітей під час їх практичної діяльності може виявлятися в дитячих вчинках, але оптимальний розвиток дітей може відбуватися лише при цілеспрямованому, систематичному і відповідному віковим особливостям навчанні і вихованні.

Для дітей з порушеннями інтелекту розвиток творчих здібностей є дуже важливим процесом, який допомагає реалізувати себе, брати участь у творчості

і творенні, набувати досвіду успішності в конкретній області за рахунок своїх здібностей і працьовитості. Дитина з особливими освітніми потребами, беручи участь у творчій діяльності, може пройти шлях від інтересу, через придбання конкретних навичок, до професійного самовизначення, що є важливим чинником успішної соціалізації. Сприяючи розвитку творчих навичок у дітей з порушеннями інтелекту, необхідно створити умови для їхньої успішної адаптації в соціум, рівні можливості для подальшого існування в ньому [5].

Величезний потенціал для розвитку творчих здібностей у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку закладено в образотворчій і декоративній діяльності, використанні нетрадиційних технік (вітраж, колаж гудзиків, малювання пластиліном, свічкою; пап'є-маше, комбінована аплікація тощо). Зазначені техніки приваблюють дітей своєю художньою виразністю, активізують індивідуальні задатки або здібності учнів молодшого шкільного віку.

Робота з новими матеріалами необхідна для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, адже вона формує необхідні для творчості якості: знімає страх невдачі, зростає самоповага, впевненість в собі, здійснюється самоствердження. Без самоствердження, самоповаги, впевненості у власних силах – немає місця творчості, немає можливості продукувати щось своє.

Відповідно до цього, розвиток творчої діяльності необхідний, як для дітей з нормотиповим розвитком, так і для учнів з порушеннями інтелектуального розвитку. Але творча діяльність у дітей з порушеннями інтелекту та їх однолітків з нормотиповим розвитком має значну різницю. У дітей з нормотиповим розвитком більшість процесів розвитку йдуть відповідно до віку, тому в них відбувається всебічний, гармонійний розвиток особистості. Дітям із порушеннями інтелектуального розвитку необхідна постійна стимуляція, направляюча, розвиваюча допомога, як для загального розвитку, так і для розвитку творчих здібностей зокрема.

Розвиток творчої діяльності у дітей з порушеннями інтелекту молодшого шкільного віку відбувається, як на уроках, так і в позаурочний час. На думку вчених (І. Грошенко, Т. Головіна, І. Дмитрієва) найбільш повно і цілеспрямовано розвиток творчої діяльності в осіб зазначеної категорії здійснюється на уроках образотворчої діяльності [1; 2; 3; 4].

Важливе корекційне значення та вплив на розвиток творчості в учнів з порушеннями інтелекту молодшого шкільного віку поряд із образотворчою діяльністю відіграє трудове навчання. Так, з перших років навчання і до кінця перебування учнів у освітньому закладі в дітей з порушеннями

інтелектуального розвитку формується позитивне ставлення до праці, виховується бажання і вміння працювати, любов і повага до трудової діяльності.

Висновки. Отже, творча діяльність учнів з інтелектуальними порушеннями молодшого шкільного віку – це продуктивна форма діяльності учнів початкової школи, яка спрямована на оволодіння ними творчим досвідом пізнання, створення, перетворення, використання в новій якості об'єктів духовної і матеріальної культури в процесі освітньої діяльності, яка здійснюється спільно з педагогами і батьками.

Перспектива дослідження. У розробці методичного матеріалу для дослідження творчого розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку початкових класів на базі Запорізької спеціальної загальноосвітньої школи-інтернат «Джерело» Запорізької обласної ради.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головина Т. Н. Особенности изобразительной деятельности учащихся вспомогательной школы. М. : Педагогика, 1990. 120 с.
2. Грошенко И. А. Изобразительная деятельность во вспомогательной школе. М. : Просвещение, 1982. 168 с.
3. Дмитрієва І. В. Корекційна спрямованість естетичного виховання в старших класах допоміжної школи: монографія. Слов'янськ, 2008. 425 с.
4. Дмитрієва І. В. Корекційний вплив образотворчого мистецтва на інтелектуальний розвиток учнів допоміжної школи. *Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі* : наук.-метод. збірник. К. : Науковий світ, 2001. С. 43–45.
5. Дульнев Г. М. Основы трудового обучения во вспомогательной школе. М. : Просвещение, 1969. 212 с.

Лебедь Наталія Федорівна

магістрантка спеціальності 016 Спеціальна освіта

(Олігофренопедагогіка. Логопедія)

Сумський державний педагогічний

університет імені А.С. Макаренка

Науковий керівник – **Бондаренко Ю.А.**, докт. пед. наук,
професор

НАПРЯМИ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З РОДИНАМИ, ЩО ВИХОВУЮТЬ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Стаття присвячена проблематиці взаємодії організацій громадянського суспільства з родинами, в яких виховуються діти з особливими освітніми потребами. Зокрема, у статті перераховані основні проблеми, з якими стикаються родини зазначеної категорії та сформульовані конструктивні напрями співпраці, орієнтовані на вирішення